

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>Prețul Abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an . 5 fl. — cr. " " " " pe $\frac{1}{2}$ an . 2 " 50 " " România și străinătate pe an . 14 franci " " " " " pe $\frac{1}{2}$ an 7 "</p>	<p>Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiunii oficioase, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Correspondințele sînt a se adresa redacțiunii „FÓIA DIECESANĂ“; érá banit de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.</p>
---	--	--

Cuprinsul: Manifestul Regelui. — După catastrofă. — Județul general, continuare. — Recepte contra sărăciei, continuare. — Cele 10.000 fl. ale comunității de avere împrumutate röp. Tatartzy. — Varietăți. — Bilanțul „Timișianei“.

Manifestul Regelui.

Cătră popórale Mele!

Lovitura cea mai grea, ce a putut atinge inima Mea părintescă, pierderea ireparabilă a unicului scump fiu al Meu, ne-a îmbrăcat pe Mine, dinastia Mea și pe credincioasele Mele popóre în doliul cel mai adînc.

Cutreerat în adîncul inimei Mele plec capul Meu cu umilință înaintea sfatului celui necuprins al providinței divine și Me rog împreună cu popórele Mele la Atotputernicul, ca să-mi dăruască putere, de a nu potieni în împlinirea consciințioasă a datorințele Mele de regent, ci urmînd tot acciași direcțiune, a căreia nestrămutată susținere și de acum înainte este asigurată pentru viitoriu, să perseverez cu bărbăție și încredere în nisuințele Mele neîntrerupte pentru binele de comun și pentru susținerea binecuvîntărilor păcii.

Mi-a procurat mîngăiere, sciindu-Me incongiurat în aceste zile de amară durere sufletescă de condolința cordială totdeuna probată a popórelor Mele și primind din tóte părțile, din tóte sferile din apropiere și îndepărtare, dela orașe și dela țără cele mai diferite și duióse manifestațiuni ale acestei condolințe.

Cu recunoscință sinceră simț, că legătura iubirei și credinței împrumutate, care Me légă pe Mine și pe Casa mea cu tóte popórele Monarchiei, se consolidéză și se întăresce tot mai tare în órele de încercări atât de grele și așa simț necesitatea, de a mulțami din tótă inima în numele Împărătesei și Reginei, préiubitei Mele soții, apoi în numele adînc obidatei Mele noră pentru tóte manifestațiunile participărei pline de iubire la doliul nostru.

Cu acéstă mulțămire adînc simțită invoc împreună cu credincioasele Mele popóre îndurătoriu ajutoriu al lui Dumnezeu la conlucrarea și mai departe cu puteri împreunate pentru salutea patriei.

Viena în 5 Februarie 1889.

Francisc Iosif, m. p.

După catastrofă.

Pe când va sosi acest număr al foiei noastre în mâinile cetitorilor ei, rămașițele pamântesci ale ore când principelui de coronă Rudolf vor fi depuse — cu observarea ceremonialului familiaru prescriș pentru asemenea ocașii triste — spre repaus etern în cripla familiară dela mănăstirea călugărilor capucini din Viena lângă celelalte 113 de sicriuri ale membrilor dăcedați din casa domnitoare, cari sicriuri sânt testimoniul cel mai elocent despre nestatornica stricăciune a tuturor celor trecători.

Oribil și peste măsură tragic a fost sfârșitul vieții urmatoriuului la tron. Căciace nimenea n'ar fi creșul posibil, totuș s'a întâmplat. Clironomul celui mai vechi tron din Europa, viitoriul domnitoriu al unei dintre cele mai mari și puternice împărății, precum s'a constatat oficial, în un moment de turburare psihică, de aberațiune spirituală, ș'a stins singur cu mâna sa proprie Mercuri dimineața în 30 Ianuarie nou în castelul de vânătoare din Meierling tinera sa vieță, îndulciță de toate comoditățile ei pământene posibile și plină de cele mai strălucite speranțe.

În deșert am cerceta motivele psihologice ale acestei fapte ominose. Providința se vede, că a dispus așa, și nouă nu ne este dat a afla secretele providinței, pentru că căile ei nu sânt căile noastre.

Tot ce ne pôte mângăia este, că Maiestatea Sa bunul nostru Domnitoriu deși adênc obidat și înfrânt de durere prin inreparabila pierdere, ce a suferit, totuș nici pe un minut nu ș'a uitat de înaltele sale datorințe de regent. Adevêrat Maiestatea Sa nea dat și cu acêsta trista ocașie cel mai rar și cel mai sublim esemplu al perseveranței în împlinirea datorințelor noastre și între necăsurile și suferințele cele multe ale vieții, de care, precum vedem, nu rămân scufite nici capetele încoronate.

Ușurare sufletescă mare a simțit credincioșele popóre ale Austriei și Ungariei în momentul, când li sa adus la cunoștință, că încontra scirilor răspândite starea sănătății Maiestății Sale nu este alterată și ca

Maiestatea Sa implinesce cu zel și devoțiune admirabilă ca și mai înainte datorințele de regent al marelui seu imperiu. Maiestatea Sa a ășis cătră Ministrul președinte Tisza: »Am perșut tótă speranța și tótă credința, care le-am avut, care le-am pus în viitorul fiului Meu. Nu'mi mai rămâne nimic, decăt sentimentul de datorință, căruia-î voi rămânea credincios, căt fiimp Mă vor ține óșele Mele bêtrane. La acêsta pot conta popórele credincioșe «.

Asemenea nu sânt adevêrate nici scirile, ce se respandesc cu privire la succesiunea de tron. Tot ce sa scris în privința acêsta sânt numai combinațiuni góle. În înțelesul sancțiunei pragmatice succesiunea compete fratelui Maiestății Sale archiducelui Carol Ludovic, și eventuala lui abdicere în favórea fiilor sei are a fi articulată în legile patriei noastre Ungaria. Discusiunea acestei cestiuni este cu totul pripită.

Noi încheem cu rugăciunea: Dómnue al puterilor lungesce firul vieții Maiestății Sale Domnitoriuului și îl luminéza, ca se póta lucra pana la cele mai adênci batrînete pentru viitoriul și fericirea patriei noastre și a popórelor ei.

Județul general.

(Continuare).

De altminteia nu cetim în s. scriptură nici unde despre o altă judecată, decăt despre judecata generală, care se va întâmpla când fiul omenesc înșoit de ângerii mării lui va veni din ceriș, ca se judece lumea. Dacă vom examina tot ceea-ce a ășis Mântuitoriuul Christos și apostoliș sei despre judecată precum și parabolele sale privitoare la acêsta, atunci vom vedea, că tóte țintese la județul general dela a doua venire; la Mat. 7. 22 se ășice: *Multi vor ășice mie în ășina aceea* (care nu pôte fi alta decăt cea statorită pentru judecata generală): *au nu în numele tãu am prorocit etc.?* În ășina aceea, adecă la sfârșitul lmei, când ângerii vor alege grăul din neghină, peșei bunii din cei rai, cariș au fost toți într'o mreșă prinși; adecă: „când va se vie fiul omenesc întru mărirea tatăhii seu cu ângerii sei, și atunci va respłati fiecãruia dupã faptele sale. Mat. 16. 27. Sãu cum ășice s. Apostol Pavel II. Tess. 1. 7. 8: și vouă celor necãjiți odihnă cu noi la arătarea Domnuului Isus din ceriș cu ângerii puterii sale. Cel-ce în vãpaie de foc va da izbândă

(să va resbuna asupra) celor-ce nu cunosc pre Ddeu și celor ce nu ascultă de evangelia Dommului Isus Christos.

Isus Christos însuș ȳice la Ioan 7. 27: „și putere a dat lui și judecată să facă, căci este fiul omeneș”. Tot la acest loc ne învață el și când va ținea aceea judecată: „cā vine ceasul intru care toți cei-ce sânt în mormânturi vor auzi glasul lui: și vor eși cei-ce au făcut bine intru învierea vieții, ȳr cei-ce au făcut rele intru învierea judecării”. ȳr în espunerea celor ce va să se întemple în ziua judecării Mat. 25. 31. 32: „când va veni fiul omeneș intru mărirea sa și toți sântii āngerii cu dēnsul, atunci va ședea pe scaunul mării sale. Și se vor aduna înaintea lui toate nēmurile, și va despărți pre ei unul de cātră altul, precum despărte păstoriul oile din capre”. Scurt, judecata va fi atunci, când omul carele mergēnd departe se va reîntorce și va cere dela slugile sale sēmă despre întrebuintarea talanților incredințați lor. Mat. 25. 14. sqq.

Isus Christos este judecatoriul, căci totă judecata este dată fiului; și el nu va judeca lumea, decât la venirea sa a doua, când va veni el intru mărirea tatălui cu āngerii săi. Apostolul Pavel ȳice în epistolă sa cātră Evrei 9. 27: *Este orēnduit omenilor odată să morā. ȳrā dupā aceea judecata*“, care pare să însemne, că toți omeni indata ce mor, au să petrecā o judecată specială. Dar versul următoriu indicā, când se va ținea aceea judecată: „așa și Christos odată fiind jertfit, va să redice pēcatele multora, a doua orā fără de pēcat se va arēta celor ce îl așlēptā spre mântuire”. Va să ȳică el va apărea mai odată, spre a judeca lumea. Ceea-ce însemnā, că judecata dupā mōrte, este judecata generală.

Deci, decā omeni indata-ce numai trec în cealaltă lume, primesc sentința finală: atunci nu putem pricepe, că pentru ce mai voesc Isus Christos să aparā în ziua cea de apoi cu o pompă așa de înfricoșată, ca să condamne și să pedepsescā pe acei omeni, cari au fost deja odată judecați?

Așa și în parabola despre bogatul pēcătoș și Lazar, nu este nici decum ȳis, că ei aș fost judecați, ci numai, că Lazar a fost dus de āngerii în sinul lui Avram: „Toți (āngerii) sânt duhuri slujitōre, cari se trinit spre slujbā pentru cei-ce voesc să moștenescā mântuirea” Eivr. 1. 14. Astfel ei servesc numai celor-ce au fost evlavioși în lumea acēsta, prestāndu-ne diferite serviții bune, pre cari noi nu le șcim. Ei ne servesc și atunci, când eșim din lumea acēsta, și ne petrec la locul cel de odichnā. Ei în butul duhurilor celor rele, de cari este plină regiunea acēsta de dinjos, ne duc cu siguritate prin nuori în sinul lui Avram. — Dar bogatul a murit și a fost îngropat, și când fu în iad și în chin (în abis, nu însă în *geena*, — în locul pedepselor vecnice) — își rēdicā ochii în sus. Cuvēntul *iad* întrebuintat aci însemnā starea sufletelor eșite din corp

și precum se pare starea sufletelor pēcătoșilor. Aci fu el în chin, cum ājunse însă aci, acēsta nu nise arată; nu este făcută nici o amintire despre judecata, care a trebuit el s'ō indure: și așa nici nu este spus, că cine l'a dus pre el acolo. Cā darā conchiend dupā similitatea parabolei, vom presupune, că precum Lazar a fost dus de āngerii în sinul lui Avram, așa și bogatul pēcătoș, care firesce n'a avut nici un ānger bun de a-l păzi, a cădūt în mânăle duhurilor rele, căci diavolul este domnul stāpāniei vēzduhului Efes. 2. 2, este ispitoriul cel mare al omenilor în întreaga lor viețā. ȳrā dupā mōrte cālul lor. Care este așa de tare părăsit de Ddeu, că este cu totul cedat puterii, rēntății și crudelității duhurilor rele. — acela fără indoelā îndurā o pedepsă destul de mare până la ziua judecării, în care pēcătoșii, împreună cu diavolul și āngerii lui vor fi aruncați în întunec, unde este plāns vecinic și scārșnirea dinților. Fie-care șcie ce crudelitate și tirānie a esercitat diavolul asupra lumēi pāgāne, cu toate că acēsta i-a servit lui cu o devotațiune exemplară. Cum va fi atunci starea acelor suflete miserabile, care li-a incredințat Ddeu lui (diavolului) ca unui temnițeriu crudel și nemilos, pentru de a-le chinui până la ziua judecării. Nu afirm, că acēsta tocmai așa va fi, că adecā sufletele pēcătoșilor vor fi între mōrte și judecată chinuite de diavolul, deși acēsta este fōrte verosimil, — ci presimt numai, că cum are să fie înainte de a veni Isus Christos, ca să judece lumea...

Deși nu mă indoesc, că partea cea mai mare a omenilor șcie, care îi va fi sentința sa atunci; că acēsta o șciu ei așa de sigur, precum șciu diavolii, care va fi sentința lor odinōrā: totuș nu avem causā a crede, că nu puțin din acești pēcătoși se vor mǎguli cu speranța vanā în ertare. Mai cu sēmă că vedem omeni destrābalați în lumea acēsta mǎgulindu-se în acest mod, și tot așa să pōte face acēsta și în cealaltă lume. Pōte fi că vor spera unii, cari vor fi chinuiți acolo, că vor dobāndi ertare în ziua judecării, când va veni Isus Christos să judece lumea. Fie-care om șcie ce a ȳis relativ la acēsta fiul lui Ddeu Mat. 7. 22. 23: „Dōmne, dōmne, au nu în numele tēu am provocit, și cu numele tēu am scos dracii, și cu numele tēu puteri multe am făcut. Și atunci voi mărturisii lor: că nici odată nu v'am cunoscut pre voi, duceți-ve dela mine toți, cei-ce lucrați fără de lege”. Tot astfel și în descrierea venirii a dōna Mat. 25. 41. sqq când va ȳice Christos celor de stēnga sa: „duceți-ve dela mine blāstāmașilor în focul de cecii, care este gătit diavolului și āngerilor lui! Cā am flāmāndii și nu mi-ați dat să mănānc; setos și nu mi-ați dat să bēu; strein, și nu m'ați primit; gol, și nu m'ați îmbrācat; bolnav și în temniță, și nu n'ați cercetat. Atunci vor respunde lui și ei ȳicēnd: Dōmne, când te-am vēdūt flāmānd sēu însētat, sēu strein, sēu gol, sēu bolnav, sēu în temniță — și nu am slujit ție?

Deci nu ne putem închipui, cum ar putea acești omeni astfel să se apere, dacă ei deja ar fi fost judecați și condamnați și dacă s'ar fi decretat sentința finală asupra lor.

Resultatul dela rŃte aceste este: cĂ omeni nu vor fi definitiv judecați, decăt numai cĂnd va veni Christos sĂ judece lumea: cĂ intr'aceea evlavioșii sĂnt intr'o stare de fericire,  r p cĂtoșii intr'o stare de miserie: cĂ evlavioșii, cari sĂnt în starea de fericire, asc ptĂ cu o bucurie neesprimabilĂ  ina judecĂții, în care primesc definitiv și pre deplin resplĂtirile lor binemeritate, și sĂ admit la vederea nemijlocitĂ a lui Dden în ceri . CĂ și p cĂtoșii sub miseria dela m rte privesc cu fricĂ la judecata viitoare, pentru cĂ șci , cĂ vor fi condamnați la o miserie vecinicĂ.

Trebuie sĂ mai adaugem, cĂ deși dupĂ mĂrturisirea s. scripturii p cĂtoșii nemijlocit dupĂ m rte sĂnt nefericiți,  r evlavioșii fericiți, — totuș aceia nu vor fi condamnați la iad,  r acestia primiți în ceri  pĂnĂ la  ina judecĂții. Ac sta fĂrĂ  ndocilĂ nu este greu de dovedit, pentru cĂ în întréga s. scripturĂ resplĂtirile evlavioșilor și pedepsele p cĂtoșilor, adecĂ fericirea ceriului și chinul iadului, — se amĂnĂ pĂnĂ la  ina judecĂții. Astfel  ice MĂntuitorul Mat, 13. 41, 42: „Va trimite fiul omnesc pe  ngerii săi, și vor aduna întru  mp rĂția lui t te smintelele și pe cei ce fac fĂrĂdelege; și  i va arunca pre ei în captoriul cel de foc, acolo va fi plĂns și scĂrșnirea dinților”.  n urmare nu începe nici o  ndocilĂ, cĂ evlavioșii vor fi luați în ceri  în  ina judecĂții, cĂnd și p cĂtoșii vor fi aruncați în iad. CĂci dacĂ dreptii ar fi deja înainte de aceia în ceri , atunci ar fi curios, cĂ sĂ cobor  in acela, cĂ sĂ fie judecați și  rĂș de nou r dicĂti acolo cu o mai mare solemnitate; și decĂ p cĂtoșii ar fi deja înainte în iad, atunci asemenea ar fi curios, cĂ sĂ scot din acela, pentru cĂ de noi se fie condamnați.

(Va urma).

— — — — —

Recepte contra sărĂciei.

(Continuare).

Poporul nostru are unele deprinderi rele, care încĂ contribuie la sĂrĂcirea lui. Ospetele, rugile, pomenele, praznicile, omenile la botezuri sĂnt tot at tea cauze, ce duc poporul nostru la s rĂciĂ. Vre'o cĂteva botezuri, ospete și casuri de m rte sĂnt de ajuns, pentru cĂ sĂ s rĂcescĂ și pe o familie cu stare bunĂ. Preoții și  nv tĂtorii pot face un nemĂrginit bine poporului nostru, desbĂtĂndu-l dela datinile, ce nu sĂ mai pot susține în  ina de astĂdi, cĂnd traiul vieții este at t de greu.

Pe cĂnd pe deoparte trebuințele poporului fĂrĂ de care el p te fi trebuesc restrinse, pe de altĂ parte

mijlocele și puterile ce-i s rvesc la acoperirea acelor trebuințe, trebuesc  mulțite.

Ni-se împune de sine întrebarea, cĂ cine sĂ promoveze bunĂstarea poporului nostru? Precum am amintit la început, sórtea bisericei este str ns legatĂ de sórtea credincioșilor ei. Cele mai multe cĂlcĂri de legi d cesc le comit credincioșii împinși de sărĂcie. Biserica, care are sĂ vegheze  ina și nóptea asupra mĂntuinei sufletelor fiilor ei, nu p te fi nepĂsĂtore, cĂnd e vorba de a delĂtura sau cel puțin de a micșora un reș, — sărĂcia, care duce pe fiii ei credincioși la at tea ispite, ba chiar și la nimicirea trupescĂ și sufletescĂ. SĂ ieie dar biserica în mĂnĂ cauza cea mai vitalĂ a credincioșilor ei, promovarea buneistĂri, cĂci ac stĂ sarcinĂ, care recere multĂ iubire creștinescĂ, n'o p te nimenea îndeplini cu abnegațiune, ci cu tot dreptul sĂ p te presupune la  naintestĂtĂtorii și servitorii bisericei, și între împrejurĂrile, în care ne aflĂm, noi nici nu avem alți factori, cari sĂ aibĂ și voința și putința de a s v rși o lucrare atât de grea, dar totdeodatĂ de mare  nteres pentru poporul nostru.

SĂ vedem acum dacĂ ac sta misiune s'ar p te uni cu chemarea și principiile bisericei creștine? Nu vreaș sĂ întru în cercetĂri dogmatice, me mĂrginesc a constata numai, cĂ biserica creștinĂ și astĂdi sĂ ocupĂ cu chivernisiri de averi, cu administrare de fonduri și fundațiuni, susține și dot zĂ o mulțime de așed minte culturale și umanitare, care t te își au scopul lor final de a contribui la promovarea buneistĂri a credincioșilor ei, la delĂturarea miseriilor și la întemeierea fericirii pĂm ntesci.

CĂnd cerem dela biserica n strĂ, cĂ sĂ ieie  nitiativa la întroducerea unor  noiri în modul de viețuire și de ocupațiune al poporului nostru, nu cerem dela ea un lucru nou, ceea nu l'ar fi s v rșit într'o măsurĂ mai micĂ și pĂnĂ aci.

CuncĂ ce rezultate mari p ta obțină biserica cu privire la îmbunĂtĂțirea sorții credincioșilor ei, este de ajuns a șci, cĂ alianța israelitĂ promov zĂ cu cel mai bun rezultat interesele materiale și culturale ale tuturor israeliților din lume. Acetei alianțe au de a mulțami israeliții, cĂ de și risipiți peste t te pĂrțile lumii, ei și-au pĂstrat individualitatea și tipul lor original dupĂ at tea secole de pribegire și de grea apĂsare.

Este șciut, cĂ israelitul pentru interesele sale materiale primește cu multĂ ușurințĂ limba și datinele națiunii domnitore în țera în care locuesce și sĂ asimil zĂ ușor, dar religiunea și-o pĂstrezĂ cu scumpătate, care i-i dĂ lui nota caracteristicĂ, îl feresce de contopire și l'  ine în legĂturĂ strĂnsĂ cu toți israeliții din lume. De și israelitul din Franța sĂ privește de frances, cel din Germania de german,  r cel din Rusia de rus, ac sta nu-i împedecĂ pe ei de a fi membrii aceleas alianțe israelite. Nu-i vorbĂ, israelitul frances este adĂpat de ideia revanșei și de

ar pute ar sorbă într'o lingură naționalitatea, ba chiar și patria israilitului german, acesta însă nu împedecă în a nu face cauză comună, când e vorba de apărarea intereselor materiale ale israiliților, locuiesc ei în ori care parte a lumii și vorbesc ei ori ce limbă.

Toți israiliții fac parte din una și aceeași alianță israilită, toți o sprijinesc în năsuințele ei și toți se fac părtași de binefacerea ei. Această alianță reprezintă o putere mare, de care trebuie să țină cont Europa întregă. Prin mijlocirea acestei alianțe și-au eluat israiliții emancipatiunea mai în toate statele Europei. Și tocmai legătura strânsă, ce există între toți israiliții din lume, i-i face pe ei atât de puternici, fiindcă ei lupta grea pentru existență n'o pōrtă fiecare singur pentru sine, ci unul pentru toți și toți pentru unul. Atingă-se numai un căzac de un israilit și diaristica Europei întregi va resuna de vaetul fiului lui Iehova; creștinii pot fi transportați la Siberia cu miile și aceeași diaristică abea ia notița despre acesta.

Am atins aci acestea, pentru ca să arăt, că ori cât ne vom plânge noi contra israiliților, pe lângă multele slăbiciuni ei au și unele virtuți, cu care noi creștinii nu ne prea putem lănda.

Încercat'am noi românii și creștinii de a face noi între noi, frați între frați, o legătură strânsă pentru apărarea intereselor noastre materiale? — Cine ne-a împedecat a face una ca acesta? Pedeca neînțelegerii o scim cu toții. Și ore cu ce nume se botezăm nepăsarea, ce s'a încuibat la noi, când nu se mai interesază frate de frate, vecin de vecin, fiecarele se interesază numai de sine și de ale sale și încolo închide ochii, ca să nu vadă pustiirea ce se face în neamul seii!?

Dar să lăsăm la o parte acușările fără de folos practic și să ne punem întrebarea: în sinul bisericeii noastre nu s'ar putea ore organiza o alianță după modelul alianței israilite pentru promovarea intereselor materiale ale credincioșilor ei? Da, acesta se pōte! Biserica noastră ales cea gr. or. română se află în condițiunii foarte favorabile pentru o lucrare cum este promovarea intereselor materiale ale credincioșilor ei, fiindcă la ocârmuirea ei participă toți membrii bisericeii fără deosebire de avere și ranguri. Apoi organizația bisericeii noastre gr. or. la comună cu comitet și sinod parochial, la protopopiat cu comitet și sinod protopopes, la diecesă cu Consistoriū și Sinod eparchial, la metropolie cu Consistoriū și Congres bisericesc, ar corespunde de minune unei misiuni cum ar fi promovarea intereselor materiale ale credincioșilor ei. Această organizațiune pune în pozițiune biserica noastră de a putea promova atât interesele locale la comună, cât și cele generale la protopopiat, diecesă și metropolie.

Să vedem acum că în ce chip s'ar putea promova interesele materiale ale credincioșilor în sinul

bisericeii noastre? Etă ce cred eu, că s'ar pute face în această privință.

Lucrarea pământului, pomăritul și creșterea vitelor sânt ocupațiunile de căpetenie la poporul nostru. Țăranii nostri și astăzi pōrtă economia lor de tot primitiv așa, că rōdele ce le sēcără nu stău de felii în proporțiune cu munca lor. Trebuie dară făcută îngrijirea, ca țăranul să capete instruirea necesarie: cum să-și lucre el pământul, să cultiveze pomăritul și prăsirea vitelor mai rațională, ca să aibă un venit ce să stee în drēptă proporție cu munca prestată.

În această privință cu sfaturile bune nu se pōte ajuta nimic, căci poporul are lipsă de exemple. Dacă în fiecare comună sesiunile parochiale și pământele scolare s'ar lucra rațional așa, ca plugariul să pōtă vedē cu ochii folōsele mari, ce le aduce lucrarea rațională a pământului, atunci plugarii nostri n'ar întârzi a-și îndrepta lucrarea pământului lor după cele vedute.

Cu tot dreptul mi se pōte reflecta: toate sânt bune și adevărate, dar cum pōți pretinde dela preoți și învățători, ca ei să-și lucreze pământele lor bine și rațional, când nici ei nu au cunoștințe și vederi mai largi despre sciința economiei?

Cu stipendiū din fundațiunile noastre se-se creșcă tineri la academiile de economii, cari după absolvarea studiilor teoretice și practice, să fie aplicați la protopopiate ca economi ai bunurilor bisericesci. Ca dotațiune li s'ar pute da câte o sesiune de pământ dela una dintre parochiile reduse din protopopiat și vreo 400 fl. fix, care sumă ar avea să-se acopere prin repartitie pe preoți și comunele bisericesci.

Acești economi ai bunurilor bisericesci ar avea apoi misiunea de a conduce lucrările pe sesiunile parochiale pământele scolare și bisericesci în mod rațional, dēnșii ar avea să examineze pământele, să facă planul de esplotare și respective cultivare și îmbunătățire, să fixeze timpul pentru ogorit, sēmēnat, secerat și să recomānde procurarea uneltelor de economie mai raționale și sēmēnte alese. Tot acești economi ar avea să supravegeze scōlele de pomii de prin comune și să îngrijescă ca acelea să fie înzestrate cu soiuri nobile de pomii. Mai departe dēnșii ar avea să lucre într'acolo, ca economi nostri să țină vite de soiū bun, făcēnd pe preoți și învățători ca și în această privință să premērgă cu exemplul bun.

Primăvara și vara economi bunurilor bisericesci ar avea să țină umblēnd prin comune poporului prelegeri practice, ēr ērna curs teoretic pentru acei economi, cu deosebire pentru tineri, ce ar dori să primescă o instrucțiune mai înaltă în economie.

Economul bunurilor bisericesci, în afacerile ce privesc starea economică a credincioșilor din un

tract protopresbiteral, ar avea să fie totdeauna și expertul comitetului protopopesc, ar refera și face propunerii comitetului protopopesc și ar primi dela acesta însărcinări privitoare la ameliorarea stării economice a credincioșilor din tractul protopresbiteral.

(Va urma).

Cele 10.000 fl. ale comunității de avere

Împrumutate fostului arendator general al băilor erculane Carol Tatartzy în zilele din urmă au făcut mare sărăcie în țară. Datorii sântem deci și noi, cari avem nemijlocită cunoștință despre această afacere, a desluci adevărata stare a lucrului, denaturată, precum ni se pare, din adins spre a sămăna sămânța neîncrederei și spre a discredita la popor pe conducătorii de până acuma ai comunității de avere. Etă cum stă lucrul.

În anul 1881 negoțul de lemne înflorea, pentru că exportul de lemne în România era liber, nu exista resbelul actual vamal. *Societatea* franceză numită *anonimă lionesă* nu căduse în concurs și ea conform stipulațiunei din contractul ei încheiat cu comunitatea de avere tăia din pădurile delângă Dunăre la Dubova pe tot anul lemne în preț de 40.000—50.000 fl. și acești bani i-i deporta la cassa comunității de avere. Pe atunci preliminarul de venit și spese al comunității de avere se încheia cu o bună măsură în bani gata, cari trebuiau clocați spre fructificare. Din acești bani a cerut în amintitul an 1881 arândatorul general atunci încă cu bun credit și renume Carol Tatartzy un împrumut de 60.000 fl. oferind realitățile lui din băile erculane drept ipotecă pelângă intabulațiune primo loco. Comitetul comunității de avere a aflat, că pe realitățile oferite de ipotecă s'ar putea da numai 38.000 fl. și așa i-i acordă de o camdată numai 10.000 fl. pentru-ca Tatartzy astfel se pōtă produce documentele de intabulațiune despre întreaga sumă de 38.000 fl. Tatartzy scōse suma de 10.000 fl. depunēnd de o camdată ca amanet de mână (Faustpfand) 8 bilete de depositare despre cautiunea lui de 19.000 fl. papire de stat aflătoare la oficiul reg. ung. de contribuțiune din Caransebeș.

Adunarea procsimă generală la întetitorile petițiunii ale fostilor împăduriți pentru împrumute a luat decisiul, ca la darea de împrumuturi în linia primă să fie considerați împăduriții adecă fostii grăniceri și că chiar nici acestora să nu li se acorde un împrumut mai mare de 400 fl.

Decisul acesta a făcut imposibil lui Tatartzy realizarea restului de 28.000 fl. al împrumutului din cestiune.

Comitetul comunității de avere a crezut, că amanetul menționat pentru asigurarea împrumutului deja înmănat lui Tatartzy este de ajuns și indestulitoriu cu atât mai vērtoș, fiindcă debitorul Tatartzy plătea fōrte regulat interesele și pentru că în întretimp comisarii guverniali atât rēposatul comite suprem Carol Tabaidj, cât și

actualul comite suprem Emeric Iakabffy cu ajutoriul protocontabilului comitatens a revēdut, cum se dice din fir pēr. tōte ratiociniile, cărțile de contabilitate, banii gata, obligațiunile de stat, depozitele între care s'au aflat și cele 8 bilete de depositare din cestiune etc. precum documentēză clausulele puse pe cărțile de contabilitate aflându-se tōte în ordine, amintii comisarii guverniali n'au excepționat acele 8 bilete.

Respândindu-se scirea prin luna lui August a. tr. că Tatartzy ar fi peste puterea lui însărcinat cu datorii pasive, comitetul comunității de avere a avisat îndată pe avocatul ei a asigura cele 10.000 prin intabulațiune. Tatartzy muri înse în întretimp și tōtă averea lui mobilă și imobilă deveni sub concurs.

Erariul, căruia serviau pentru arēnda băilor erculane drept cautiune cele 19.000 fl. în papire de stat aflătoare astăzi la oficiul de contribuțiune din Orșova, spre asigurarea pretensiunelor sale de peste 60.000 fl. față cu lāsământul lui Tatartzy, puse mai întâiu mâna pe cautiunea de 19.000 fl.

Așa comunitatea de avere rămase, ca să-și însinue pretensiunea sa de 10.000 fl. la curatorul masei concursuale, pentru cari însinuări stă deschis termenul până în 18 Februarie nou a. c.

Comisariul guvernial actual ca să nu-și se pōtă imputa vre o întrelasare demandă profoscului comitatens, a duce în îndeplinire procedura de asigurare a sumei din cestiune contra acelor membrii din comitet, cari au votat și estradat lui Tatartzy împrumutul de 10.000 fl.

Membrii acestia ai comitetului sânt: domnul general Traian Doda, rēposatul vicecolonel Iosif Seracin, protopresbiterul Michail Popovic, locotenintele Ilie Curescu și Ioan Betia. Acești membri ai comitetului înse au recurs contra dispozițiunei susatinse a comisariului guvernial.

Nu începe îndōelă, că și fără scrupuloșă precauțiune a comisariului guvernial pređișii membri ai comitetului ar fi oferit garanția necesarie comunității de avere pentru suma din cestiune, rămānend ca întreaga afacere, după ce se va sci efectivă daună în urma pertractării și finalisării concursului, să se reguleze prin adunarea generală a comunității de avere, după noș singură competentă a decide definitiv în cauză.

Atâta de astă dată.

În fine facem atenți pe cei neinformați în cauză, să nu dea credēmēt scorniturilor și minciunilor, ce se respāndese în această privință cu scopul de a micșora reputațiunea și a macula caracterul unor bărbați probați de onestii ai noștri.

Varietăți.

Parastas. În biserica catedrală din loc a oficiat ieri Prēsântitul Episcop diecesan cu asistința clerului din loc parastas solemn pentru mântuirea sufletului de pie memorie Alteței Sale principelui de corōnă Rudolf, participând la acest act de pietate tōte autoritățile civile și militare din loc.

Consistoriul metropolitan intruindu-se în Lunea trecută în ședința plenară, la locul prim a votat adresa de condolență către preinaltul tron din incidentul eșirii din viață a principelui de corună *Rudolf*. Consistoriul a fost bine cercetat chiar și de asesori din îndepărtări mari, cum sînt: protosincelul *Filaret Musta* din Caransebeș, protopopii: *Michail Popovici* din Orșova, *Georgiu Crăciunescu* din Belinți, și alții; au lipsit însă ambii episcopi sufragani, cedând unor pedecă, care nu le-au putut delătura, însă și Presanțiile Sale s'au alăturat prin telegrame la adresa de condolență.

Congregațiune straordinară este convocată pe Vineri în 15 Faur nou în Lugos spre a se da spresiune adencei dureri a Comitatului Caraș-Severin pentru ireparabila pierdere a principelui de corună de pie memorie *Rudolf*.

Baluri. Am primit o invitare la balul, ce era să se țină în Timișoara, arangiat de damele române în favorul școlii de fete de acolo; noi însă credem, că după catastrofa, care ne pune pe toți în doliu, balul acesta se va amâna pe timpuri mai vesele, cum s'a amânat și cel din Oravița.

O minciună. Lui „Pester Lloyd“ i-sa telegrafat, precum se dice din Caransebeș, că alegătorii deputatului *Ludovic Mocsary* ar voi să insceneze o demonstrațiune în contra lui din incidentul cuvântării ținute de el în dietă în contra armatei comune. Noi, cari ne aflăm în fața locului, n'avem nici o cunoștință de o asemenea intențiune. Alegătorii deputatului *Ludovic Mocsary* au precizat destul de lămurit eschidend și cea mai mică îndoelă punctul de mâncare, ce i-a condus la alegerea deputatului *Mocsary*, în adresa, ce i-o a trimis după alegere, și această adresa publicată la timpul seu în mai toate foile publice regulază raportul dintre amintitul deputat și alegătorii sei. Deci scornita manifestațiune contra deputatului *Ludovic Mocsary* n'ar avea nici un sens, dar peacăt scim noi nici nu o intenționează nimenea.

Societatea română de lectură din loc ține adă după ameză la 21½ ore adunarea sa generală anuală. la care sînt invitați toți membrii ei.

Consortiul de ajutorare și consum al Oravițenilor. Ni se serie din Oravița că în 21 Ianuarie (2 Februarie) s'a ținut adunarea generală ordinară a institutului de economii de acolo: „Consortiul de ajutorare și consum“ sub presidiul inițiatorului și întemeiatorului *Andrei Ghidii* acum protopresbiterul Caransebeșului. Din raportul direcțiunei s'a constatat, că până la adunarea generală au fost 92 acționari reprezentând 193 voturi. După ce sau dat raportul și socotelile, direcțiunea veche și consiliul de inspecțiune și-au depus mandatul dat din încrederea acționarilor în mâinile adunării generale și în urmarea acésta s'au ales noua direcțiune și consiliul de inspecțiune. Resultatul alegerii constatat pe baza scrutiniului a fost că în direcțiune s'au ales: *Ioan Lepa* avocat în Oravița ca președinte cu 118 voturi; *Alexandru P. Popovici*, administrator protopresbiteral în Oravița ca vicepreședinte cu 118 voturi; *Iosif Novacovici* căpitan în

pensiune din Oravița ca casariu cu 95 voturi; *M. Perian* din Ciciova-română, absolvent al școlilor comerciale și reale din Brașov ca secretariu și controlor cu 88 voturi; în consiliul direcțiunei sau ales ca ordinar: *Iacob Botoșbutariu* din Oravița cu 153 voturi; *Iosif Crenian* cancelist din Oravița cu 111 voturi; *D. Corcan* din Iladia cu 93 voturi; *Iustin Velcean* comerciant din Oravița cu 77 voturi. Ca consiliari suplenți în direcțiune s'au ales: *Mihai Fometescu* cococariu din Oravița cu 109 voturi și *Ioan Petrovici* preot în Ciciova-română cu 93 voturi. În consiliul de inspecțiune s'au ales: *Simeon Manguica* avocat în Oravița ca președinte cu 118 voturi; *Nicolae Braia* proprietariu din Tievaniul mare ca vicepreședinte cu 142 voturi; apoi în consiliul de inspecțiune ca consiliari: *Toma Stanca* neguțătoriu în Cacova cu 120 voturi; *Dr. George Vuia* medic în Oravița cu 94 voturi; *Matei Stroia* argășitoriu în Oravița cu 91 voturi; Suplenți ca consiliari: *Dimitrie Pocrean* cu 84 voturi și *Teodosie Popovici* din Iladia cu 83 voturi. Dorim noului institut prosperare și funcționarilor aleși paciență, activitate și succes îmbucurătoriu, căci la tot cazul e mai ușor a continua decăt a începe.

Casuri de mörte. Nemilosa mörte a rupt firul vieții bravului și zelosului nostru învățătoriu *Traian Buliga* din Drăgșina în 14 Ianuarie c. v. anul 1889 fiind cu 4 zile mai înainte bolnav de aprindere de plumăni în etate de 44 ani. Rămășițele pămăntesci ale răposatului s'au așezat Luni în 16 Ianuarie în cimiteriul din loc spre vecinică odichnă; la înmormântare au luat parte preotul *Aureliu Petcu* din Chevereșul mare *Ilie Cocișiu* din Uliuc, preotul local *George Radulescu* și o mulțime de popor din comuna Drăgșina și și din alte părți. Pre răposatul îl deplânge neconsolabilă soție *Saveta* născută *Mioc*, ginerele seu *Nicolae Icob*, fiica *Iuliana* măritată *Icob* și fiul seu *Ioan* student în I. clasă gimnasială în Timișoara. — *Ioan Popovici Desseanu* avocat în numele seu și a pruncilor sei minoreni *Adrian*, *Aurelia*, *Livia* și *Octavia*, precum a lui *Liviu Raț* ca frate, al *Irinei Raț* măritată *Milovan*, și *Pauli Raț*, ca sorori, a lui *Valeriu* și *Aurora Milovan*, *Aurelian*, *Veturia* și *Terențiu Aiudan*, *Aurelia*, *Hortensia* și *Parascheva Raț* ca nepoți și nepoțe, al lui *Paul Milovan*, *Simeon P. Desseanu*, *Emanuil Russu*, *Ioan Belle*, *Terenția P. Desseanu* n. *Vultur*, *Sofia Raț* n. *Dasca*, *Anna Raț* n. *Ioanovici*, ca cumnațiși cumnate, cu inima frântă aduce la trista cunoștință, că amata sa soție, respective mamă, soră mătușe și cumnată *Hermina Popovici Desseanu* născ. *Raț* președinta Reuniunii femeilor din Arad și provincie în al 45-lea an al etatei și al 24-le an al căsătoriei în 1. Februarie a. c. st. nou la 2 ore după meșul nopței a răpusat în Domnul. Osămintele repansatei său așezat după ritul gr. rom în 2 Februarie a. c. st. n. după meșăși la 3 ore, spre odichnă eternă în cimiteriul din Arad. — Aducem și noi obidatei familii spresiunea sincerei noastre condolinte. — *Ioan Bistrea*n, fost locot. c. r. și șef de telegraf în pensiune, un brav Român, un duios tată de familie, a murit în 3 Februarie nou în Oravița lăsând în doliu nevastă copii și nepoți. Fic-le țărina ușoră și memoria binecuvântată.

Încheerea socoților

institutului de credit și de economii ca societate pe acțiuni „TIMIȘANA” în Timișoara pe anul
1888.

Contul bilanțului.

Active:

Passive:

Cassa în număraru	5297	73	Capital de fondare	50000	—
Cambii	168706	95	Fond de rezervă	7081	45
Împrumuturi hipotecari	65557	34	Depuneri spre fructificare	166905	73
Mobiliar 415.78			Cambii reescomptate	3050	—
după amortisare de 41.58	374	20	Interese anticipate pro 1889	3307	51
Interese de reescompt anticipate	23	06	Contribuțiune după interese la depuneri spre		
Diverse conturi debitoare	119	92	fructificare	425	59
			Dividende nerădicate	253	80
			Diverse conturi creditore	123	95
			Profit curat	8931	17
	240079	20		240079	20

Contul venitelor și al sarcinilor.

Sarcini:

Venite:

Interese rădicate și capitalizate	8116	30	Interese dela cambii escomptate	15528.61	21124	40
Salarie	1681	68	„ dela împrumuturi hipot.	5595.79	2	28
Contribuțiune erarială și comunală	1185	85	Provisiune			
Interese de reescompt	500	63				
Chirie și spese de cancelarie	429	35				
Tipărituri și registre	152	85				
Competința de timbru	47	05				
10% amortisare din mobiluar	41	58				
Inserate	36	30				
Porto	3	92				
Profit curat	8931	17				
	21126	68			21126	68

Timișoara, în 31 Decembrie 1888.

Emanuil Ungurianu,
director.

Demetriu Achim,
contabil.

Georgiu Trăilă,

Costa Maniu,

Ioan Istin,

Alexandru Crăciunescu,

Constantin Radulescu,

membrii direcțiunei.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent al bilanțului precum și cel al venitelor și al sarcinilor și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare ale societății ținute în buna regulă, le-am găsit în consonanță cu acelea și exacte.

Meletie Dreghicju.

Atanasiu Merea.

Ioan Suciu.

Georgiu Crăciunescu.

„TIMIȘANA” institut de credit și de economii ca societate pe acțiuni în Timișoara

1. acórdă împrumuturi cambiale.
2. acórdă împrumuturi hipotecare.
3. prevede afaceri de incassare.
4. primesce depuneri spre fructificare, după cari solvesce 5% interese netto, contribuțiunea după interese o pórdă institutul separat.

Banul pentru a se depune spre fructificare se pot trimite prin postă la adresa institutului și libelele de depunere se retrimite erez prin postă.

Direcțiunea.

